

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Grundläraresexamen med inriktning mot arbete i fritidshem.
Vårterminen 2020
Fakulteten för lärarutbildning**

”Trasiga kugghjul går också framåt...”

En studie av samverkan mellan skola och
fritidshem

Tilda Asplund och Johanna Ekdahl

Författare/Author

Tilda Asplund, Johanna Ekdahl

Titel/Title

"Trasiga kugghjul går också framåt..." En studie av samverkan mellan skola och fritidshem.

Citat i titel

Citatet i titeln är ett direktcitrat från en av informanterna i studien (s.23).

English title

"Broken gears also move forward"- A study of collaboration between school and leisurecenter or after school care

Handledare/Supervisor

Hilma Holm

Examinator/Examiner

Kerstin Hansson

Sammanfattning/Abstract

Syftet med vår studie är att bidra med kunskap om hur lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer beskriver begreppet samverkan, vad samverkan är och hur den bör utformas, utifrån hur det står beskrivet i läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet, Lgr11. Vi har arbetat utifrån frågeställningarna: Hur beskriver lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer begreppet samverkan mellan skola och fritidshem? Och skiljer sig svaren åt beroende på yrkeskategori? Vi har gjort en kvalitativ undersökning med semistrukturerade intervjuer. Intervjuerna genomfördes med två lärare, två biträdande rektorer och två grundlärare i fritidshem. Vi har använt oss av Danermarks samverkansteori i vårt analysarbete och utgått från begrepp som samverkan, makt och samarbete.

Resultatet för vår studie visar på att det finns skillnader i beskrivningen av begreppet samverkan beroende på yrkeskategori. Resultatet för studien pekar på ett antal faktorer som påverkar hur en samverkan utformas. Dessa är samverkan, samarbete och makt.

Ämnesord/Keywords

Biträdande rektor, fritidshem, grundlärare i fritidshem, lärare, samarbete, samverkan, samverkansteori, skola

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1. Bakgrund.....	5
1.2. Syfte.....	7
1.3. Frågeställningar.....	7
1.4. Begreppsförklaring.....	7
2. Historik och litteraturgenomgång med forskningsöversikt.....	8
2.1. Skolan och fritidshemmets historiska utveckling.....	8
2.2. Tidigare forskning och litteratur kring samverkan.....	10
2.2.1. Samverkan.....	11
2.2.2. Makt.....	12
2.2.3. Organisatoriska förutsättningar.....	12
3. Teoretisk utgångspunkt.....	13
3.1. Samverkansteori.....	14
4. Metod.....	15
4.1. Urval.....	16
4.2. Genomförande.....	16
4.3. Bearbetning av material.....	17
4.4. Etiska överväganden.....	18
4.4.1. Informationskravet.....	18
4.4.2. Samtyckeskravet.....	18
4.4.3. Konfidentialitetskravet.....	19
4.4.4. Nyttjandekravet.....	19
5. Resultatredovisning.....	19
5.1. Samverkan.....	20
5.1.1. Rektorer.....	20

5.1.2. Lärare	20
5.1.3. Grundlärare i fritidshem.....	21
5.2. Makt.....	22
5.3. Organisatoriska förutsättningar.....	23
5.4. Samverkansvisioner.....	24
6. Sammanfattande analys av resultat	25
6.1. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på samverkan	25
6.2. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på makt	26
6.3. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på organisatoriska förutsättningar.....	27
6.4. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på samverkansvision	28
7. Diskussion	28
7.1. Vidare forskning / forskningsdiskussion	31
7.2. Metodkritik	31
Referenser	
Bilagor.....	
Intervjuguide.....	
Förfrågan om deltagande i studie om samverkan	

1. Inledning

I detta kapitel kommer vi motivera relevansen av studien utifrån ett fritidshemspedagogiskt perspektiv. Vi kommer att presentera vårt syfte, våra frågeställningar samt ge en kortfattad förklaring till relevanta begrepp.

1.1. Bakgrund

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) kapitel 2.5 står det att:

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska **samverka** (vår fetstil) på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Samt att läraren ska:

i samverkan med förskollärare i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande,..
(Skolverket 2019 s. 14–15)

Samverkan är alltså tydligt betonat i läroplanen. Att det står skrivet i läroplanen berättar dock inte hur samverkan egentligen fungerar. Vi menar att det är viktigt att förstå hur lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer tolkar begreppet samverkan i detta sammanhang. Och vad betyder det egentligen att samverka? Utifrån vår erfarenhet av arbete i fritidshemmet så fungerar sällan samverkan tillfredställande och detta har bidragit till våra tankar och intresse kring begreppet samverkan. Vi vill med vår studie försöka få en förståelse för varför en samverkan kan vara svår att uppnå och vilken betydelse samverkan ges av olika aktörer i skolan.

Skolan och fritidshemmet ska arbeta gemensamt för att stödja elevernas utveckling och lärande vidare och tillsammans bidra till en helhetssyn kring eleven. Skolan och fritidshemmet behöver vara intresserade av varandras verksamheter för att skapa en god samverkan. Om intresse för de olika verksamheterna finns kan exempelvis fritidshemmets personal bidra med kunskap till skolan om/kring de elever som går på

fritidshemmet på morgnarna och eftermiddagarna. På samma sätt som lärare kan bidra med kunskap om/kring de elever som går på fritidshemmet.

I de allmänna råden för fritidshemmet beskrivs nyttan av samverkan mellan skola och fritidshem på följande sätt:

I samverkan mellan fritidshemmet, förskoleklassen, skolan och hemmet kan personalen skapa ett helhetsperspektiv på elevens utveckling, lärande och utbildning, där elevens bästa är i fokus för verksamheten. (Skolverket 2014, s.13)

I kommentarmaterialet för fritidshemmet nämns även hur samverkan bör se ut och hur denna ska fungera.

Förskoleklassen, skolan och fritidshemmet kan samverka med varandra för att bidra till elevernas måluppfyllelse. I de tre verksamheterna arbetar man ofta med samma innehållsområden, men närmar sig dem utifrån olika perspektiv och arbetssätt. (Skolverket 2016, s.8)

Trots att begreppet samverkan mellan skola och fritidshem finns definierat och nedskrivet i fritidshemmets styrdokument upplever vi att begreppet är öppet för tolkningar. Pihlgren (2017) belyser att samarbetet mellan skolan och fritidshemmet ”på många ställen varit trassligt” (2017, s.132). Rektorer, grundlärare i fritidshem och lärare tolkar kanske begreppet olika vilket kan leda till samarbetssvårigheter mellan läraren i skolan och grundläraren i fritidshemmet. Tidigare forskning visar att samverkan mellan skola och fritidshem, likt Pihlgrens beskrivning, är trassligt men forskningen förklarar inte varför det är så. Vi vill försöka förstå vilka eventuella orsaker som ligger bakom en bristfällig samverkan. Rektorn för skolan kan ha en vision, läraren i skolan en annan och grundläraren i fritidshemmet en tredje och samverkan ska då ske utifrån tre olika visioner och syn på vad samverkan är och bör vara. Detta stämmer väl överens med våra erfarenheter av hur samverkan fungerar. Det kan vara så att det i de traditioner de olika lärarkategorierna har utvecklats ur finns föreställningar som inte nödvändigtvis stämmer med dagens läroplan. Ur ett fritidshemspedagogiskt perspektiv kan vi anse det viktigt att få till stånd en fungerande samverkan, trots att det eventuellt kan finnas olika synsätt.

I Skolverkets kvalitetsgranskning från 2010 ”Kvalitet i fritidshem” går att läsa om att en del rektorer inte har tillräcklig kunskap om fritidshemmet och dess uppdrag. De fritidshem som har en rektor med bristande insikt i fritidshemmets uppdrag tenderar att ha sämre förutsättningar för att uppfylla sitt uppdrag i form av lokaler, personal och budget. I rapporten framgår det också att en specifik rektors bild av fritidshemmet kommer till hen via ”djungeltelegrafan” (Skolverket, 2010, s.19) och då kan en förstå att samarbetet och samverkan mellan skolan och fritidshemmet varken är optimal eller välplanerad. Mot denna bakgrund har vi valt att fördjupa oss i innebörden av samverkan och hur detta beskrivs av olika personalkategorier i skolan. Detta ledde oss fram till syftet med denna studie.

1.2. Syfte

Syftet med vårt arbete är att bidra med kunskap om hur lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer beskriver begreppet samverkan, vad samverkan är och hur den bör utformas, utifrån hur det står beskrivet i läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet, Lgr11 (Skolverket 2019).

1.3. Frågeställningar

Hur beskriver lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer begreppet samverkan mellan skola och fritidshem?

Skiljer sig svaren åt beroende på yrkeskategori?

1.4. Begreppsförklaring

Grundlärare - Med grundlärare i fritidshem menar vi fritidspedagoger, lärare i fritidshem och grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem.

Personal i fritidshemmet - Fritidshemmets personal inbegriper grundlärare i fritidshem, elevassistenter, barnskötare, pedagoger och annan personal som arbetar på fritidshemmet.

Lärare - Lärare inbegriper grundskollärare och förskollärare.

Samverkan - Med begreppet samverkan utgår vi från att det är ett gemensamt handlande utifrån ett visst syfte (SAOL, 2019), i det här fallet för att stödja elevernas utveckling och lärande ur ett långtidsperspektiv.

2. Historik och litteraturgenomgång med forskningsöversikt

I detta avsnitt presenteras vad tidigare forskning och litteratur skriven på vetenskaplig grund säger om samverkan mellan olika yrkesgrupper i skolan. För att sätta detta i sitt sammanhang och för att visa skolans och fritidshemmets olika kunskapstraditioner presenteras först en historik om fritidshemsverksamheten.

2.1. Skolan och fritidshemmets historiska utveckling

Skolans och fritidshemmets samverkan har inte alltid sett ut som den gör idag. Här redovisas för den historiska utvecklingen sett ur ett fritidshemsperspektiv.

Under 1800-talets slut blomstrade industrialismen och städerna växte. Bönder sökte sig till städerna för arbete och arbetsdagarna var långa. Detta bidrog till att många barn inte hade någonstans att ta vägen och de drog runt i städerna. Att barnen inte hade någon tillflykt blev ett samhällsproblem då det inte sällan gjorde att en del barn hamnade i kriminalitet. Malin Rohlin (2012) beskriver i boken "Fritidshemmets historiska dilemma: en nutidshistoria om konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan" uppkomsten av dåtidens fritidshem. En som uppmärksammade detta problem var folkskolläraren Fridtjuv Berg. Han menade att tiden mellan skolans slut och föräldrarnas hemkomst behövde styras upp och organiseras. Ur dessa tankar formades arbetsstugorna där barn ur folkskolan erbjöds en innehållsrik fritid där syftet var att förebygga kriminalitet och fostra dem till goda medborgare och ge dem ett yrkeskunnande (Rohlin, 2012). Arbetsstugorna formades av Fridtjuv Berg och Anna Hierta-Retzuis. Anna Hierta-Retzuis bidrog till uppkomsten av arbetsstugorna genom sitt stora intresse för hur undervisning kunde kombineras med praktiska göromål i syfte att se till barnens bästa. Detta kunde hon göra genom kapital via hennes bortgångne pappas stiftelse *Stiftelsen Lars Hiertas Minne*. Syftet med stiftelsen var att "i den bortgångnes anda befrämja och understödja vetenskapliga upptäckter, sociala reformer och sv kultur." (Levin, u.å)

Under 1930–40 talet kallades arbetsstugorna nu istället för eftermiddagshem. Syftet med eftermiddagshemmen var densamma som med arbetsstugorna men de låg inte längre under skolans styrning utan under dåvarande Barnavårdsnämnden. Nu erbjöds inte längre sysselsättning i form av att lära sig ett hantverk utan nu erbjuds barnen fria aktiviteter i

form av exempelvis lek, läxläsning och utevistelse. Fostran hade fortfarande en central roll även i eftermiddagshemmen (Rohlin, 2012).

Under 1960–70 talet gick fler kvinnor ut i arbete och detta bidrog till ett ökat tryck på en utökad barnomsorg. Det ökade trycket på barnomsorg, även under loven, bidrog till att verksamheten nu bytte namn till fritidshem. Styrningen över fritidshemmen låg fortfarande inte under skolan utan under Socialdepartementet (Hansen & Orwehag, 2015). Nu sattes två stora utredningar igång för att bland annat komma fram till hur och med vad denna tid skulle fyllas. Dessa var Barnstugeutredningen och Skolans arbetsmiljö och det anses vara ur dessa som det moderna fritidshemmet växt fram (Rohlin, 2012). Enligt Barnstugeutredningen var den pedagogiska verksamheten mer inriktad på förskolepedagogik och de styrdokument som fritidshemmen följde var förskolans. Samverkan mellan skolan och fritidshemmet började ske succesivt från 1980-talets senare hälft. Det vanliga var att fritidshemmen helt enkelt flyttade in i skolans lokaler och fritidshemmens lärare stod då till förfogande till den reguljära skolundervisningen. År 1996 tog Utbildningsdepartementet över styrningen för fritidshemmen och förskolan och 1998 tog Skolverket över tillsynsansvaret från Socialstyrelsen. År 1998 kom en reviderad läroplan för skolan som nu även innefattade fritidshemmen och förskoleklassen (Hansen & Orwehag, 2015). År 2011 tillkom kapitel 14 i skollagen, ett kapitel där fritidshemmets uppdrag beskrivs. År 2016 fick fritidshemmet ett eget kapitel i läroplanen för grundskolan, kap 4 (Skolverket, 2019).

Historiken visar på relevans för vår studie eftersom en del traditioner mycket väl kan hänga kvar och påverka synen på samverkan och hur denna bör utformas. Med detta sagt finns det flera skillnader i hur skola och fritidshem varit och fortfarande är uppbyggt rent organisatoriskt, innehållsmässigt men framför allt på avseenden på olika villkor för lärande och fokus på olika slags kunskap. Fritidshemmet bygger på en lösare struktur där elevernas intresse och nyfikenhet har en central roll när det kommer till lärande och kunskap till skillnad från skolan där det är läraren som styr och står för innehållet. Som grundlärare i fritidshemmet har du större möjlighet att påverka innehåll och arbetsformer än vad en lärare i skolan har. Hansen & Orwehag (2015) beskriver tre olika termer som står för skillnader mellan skola och fritidshem. Sådana skillnader kan vara av betydelse för vår studie eftersom de kan påverka synen på och möjligheten till samverkan. Dessa är först de *yttre villkoren* som styr våra respektive verksamheter. Skolan är styrd av

läroplaner, skolplikt, läsårstider och andra schemalagda aktiviteter medan fritidshemmet är frivilligt, innehåller spontant lärande och icke schemalagda klocktimmar som måste följas. Den andra termen är *lärandeformer* där skolan står för det formella lärandet med förankring i kursplaner och fritidshemmet står för det informella lärandet som ofta är situationsbaserat. Den tredje termen som nämns är *typer av kunskap*. Med detta menas att skolans fokus är på det traditionella lärandet så som skrivning, läsning etc. medan fritidshemmet står för "lärande inom det sociala och relationella området" (Hansen & Orwehag, 2015 s.47).

Lärare i grundskolan arbetar alltså med formellt lärande där undervisningen utgår från olika ämnens centrala innehåll och kunskapskrav. Fokus ligger på det kognitiva lärandet. Grundlärare i fritidshem arbetar med det informella lärandet i en sociokulturell kontext. Lärandet är spontant och utgår från elevernas intressen och önskemål. Rektor har det övergripande ansvaret för att dessa två typer av lärande kan mötas i en samverkan kring elevernas utveckling och lärande.

Genom att redogöra för fritidshemmets historik vill vi skapa en förståelse för hur samverkan tidigare utarbetats och senare i arbetet belysa eventuell utveckling av samverkan mellan skola och fritidshem.

2.2. Tidigare forskning och litteratur kring samverkan

Den tidigare forskning och litteratur som nu kommer att presenteras och redogöras för behandlar samverkan, samarbete och vilka faktorer som påverkar hur en samverkan utformas. Forskningen har valts med studiens syfte i åtanke där vi vill undersöka hur samverkan beskrivs, vad samverkan är och hur den bör utformas.

I litteratursökningen har tre avhandlingar som fokuserar på samverkan identifierats där just de yrkesgrupper vi intresserar oss för i denna studie har undersökts. Avhandlingarna är från sent 1990-tal och tidigt 2000-tal men relevansen av innehållet kan anses överstiga åldern och är fortfarande aktuellt. Samverkan beskrivs i avhandlingarna utifrån olika perspektiv och kontexter som vi menar är relevanta för oss. För att få en tydlig blick över forskning kring samverkan används Jan Hjeltes doktorsavhandling "Samarbete i gränsland: Om relation och kommunikation i samarbete mellan skola och barnomsorg" från 2005. Hjeltes avhandling är av vikt för vår studie då vi vill undersöka hur en samverkan beskrivs och utformas. Hjeltes beskrivning av ett samarbete stämmer väl

överens om hur Berth Danermark (2004) beskriver begreppet samverkan. Danermarks samverkansteori kommer vi använda oss av i analysarbetet för studien. Vidare redogörs Monica Hansens doktorsavhandling ”Yrkeskulturer i möte Läraren, fritidspedagogen och samverkan” från 1999. Avhandlingen behandlar samverkan mellan lärare och fritidspersonal och är därför av vikt för vår studie. Ytterligare forskningsresultat hämtas från Ingmarie Munkhammars doktorsavhandling ”Från samverkan till integration-Arena för gömda motsägelser och förgivet tagna sanningar En studie av hur förskollärare, fritidspedagoger och lärare formar en samverkan” från 2001. Denna avhandling är viktig för vår studie eftersom vi intresserar oss för hur en samverkan utformas verksamheter emellan.

För att få en tydligare överblick används även annan litteratur skriven på vetenskaplig grund av forskare. Litteraturen beskriver både samverkan och samarbete mellan skola och fritidshem och vikten av samverkan. Ann Pihlgren har skrivit flertalet böcker om fritidshemmets verksamhet. Fokus läggs på två av dem, Fritidshemmets mål och resultat: att planera och utvärdera från 2017 och Fritidshemmet och skolan: det gemensamma uppdraget från 2015. Den litteratur som vi valt att använda är även den av vikt för vår studie eftersom den redogör för hur samverkan ser ut idag.

2.2.1. Samverkan

Pihlgren beskriver att samarbetet mellan skolan och fritidshemmet ”på många ställen varit trassligt” (Pihlgren, 2017 s.132). Dessa samarbetssvårigheter förklarar hon bland annat med att skolan och fritidshemmet haft olika pedagogiska utgångspunkter och att fritidshemmet aldrig riktigt blev implementerat utan blev lämnat åt sitt öde där lärare och fritidspersonal skulle komma överens om hur samarbetet skulle se ut. Munkhammar (2001) menar att lärare, grundlärare i fritidshem och förskolelärare arbetar utifrån olika traditioner och därmed också olika diskurser. Det finns en förväntan på att de olika kompetenserna ska tas tillvara i arbetslagen kring eleverna. Problem uppstår när respektive yrkeskategori arbetar utifrån att sin diskurs är den rätta. Munkhammar visar i sin avhandling att under skoltid blir skoldiskursen den dominerande. Det medför att grundlärare i fritidshem och förskolelärare ofta anpassar sin undervisning efter lärarens önskemål. Läroplansdiskursen blir det rådande styrdokumentet. Hjelte (2005) visar av kommunikationen mellan just grundlärare i fritidshem och lärare i samverkan ofta är linjär. Med linjär åsyftas att informationen som delas är redan färdig och inte

förhandlingsbar. Lärarna är de som bestämmer hur, var och när samverkan ska ske och grundläraren i fritidshem blir en hjälplärare.

Hansen (1999) beskriver hur lärare och grundlärare i fritidshem ser på sin egen yrkesroll men också på hur de ser på varandras. Grundlärare i fritidshem har ofta en schablonbild av lärares yrkeskunskap medan lärare ofta har dålig kunskap om grundlärarens i fritidshemmet yrke. Detta är också något som Hjelte (2005) beskriver. Han menar att de olika yrkeskategoriernas kunskap om varandras yrkesroller är avgörande för hur samverkan mellan olika verksamheter ser ut. Grundläraren i fritidshemmet har generellt större kunskap om lärarnas yrkesroll än vad lärarna har om grundlärarens i fritidshemmet yrkesroll. Det medför att grundläraren i fritidshemmet har svårt att visa hur denna yrkeskunskap ska kunna komplettera lärarens arbete i skolan. Hansen (1999) fastslår att lärare och grundlärare i fritidshem tolkar centrala och gemensamma begrepp olika och att de arbetar med den yttre och inre miljön från olika utgångspunkter. Det, tillsammans med okunskapen kring varandras yrkesroller, medför en oförståelse för varandras undervisning.

2.2.2. Makt

Hjelte (2005) uttrycker i sin avhandling att det samarbete Pihlgren (2017) beskriver formas i kommunikationen mellan olika yrkesgrupper. Hjelte menar att just kommunikationen och relationerna är avgörande för hur samverkan mellan yrkesgrupper utformas. Relationerna är i sin tur påverkade av maktförhållanden som lön och status. Pihlgren (2015) beskriver också dessa faktorer som bidragande orsak till ett sämre samarbete och en försvårad samverkan mellan skola och fritidshem. Hansen (1999) belyser status som en bidragande orsak till samarbetssvårigheter. Läraren har en högre samhällelig status än både förskoleläraren och grundläraren i fritidshem. Skolan är obligatorisk medan fritidshemmet är frivilligt. Det medför att läraren har tolkningsföreträde gentemot grundläraren i fritidshem, skolan är viktigast.

2.2.3. Organisatoriska förutsättningar

Pihlgren (2015) har ställt frågan till personal i skolvärlden om varför samverkan försvårats och de har gett som svar att det finns skillnader i arbetstidsavtalen mellan lärare och fritidshemspersonal och detta bidrar till statusskillnader mellan de båda yrkeskategorierna. Även bristen på utbildad personal i fritidshemmet bidrar till

”svårigheter i att tolka fritidshemmets professionella uppdrag” (Pihlgren 2015, s.25). Just svårigheter att tolka fritidshemmets uppdrag är något Hansen (1999) påvisar i sin avhandling. Hon menar att den dubbla yrkesrollen för grundläraren i fritidshem, arbetet i både skola och på fritidshem, kan utmynna i att det fritidspedagogiska arbetet blir ytligare och mer tidsbundet, det skolifieras. Grundläraren i fritidshem härmar lärarens arbetssätt utan att ha den egentliga kunskapen kring den undervisningsformen. Det outtalade kravet på att producera färdiga produkter och fokuseringen på innehåll snarare än barnets utveckling gör att grundlärarens i fritidshemmet kompetens inte tas tillvara på i arbetslaget.

Fritidshemmet har idag ett eget kapitel, kapitel 4, i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet att förhålla sig till och det borde inte vara några större bekymmer att samverka mellan de olika verksamheterna längre (Pihlgren 2017).

Forskningsgenomgången visar att kommunikation mellan och förståelse för olika yrkesgrupper och verksamheter är av största vikt för en fungerande samverkan. Hjelte (2005) menar precis som Pihlgren (2015) att de olika faktorerna som kan påverka kan vara skillnader i lön och arbetsvillkor men det kan även röra sig om statusskillnader mellan olika yrkeskategorier i skolans värld.

Att samverka mellan skola och fritidshem är ett ganska nytt fenomen om en tittar till den historiska genomgången ser en att de olika lärarkategorierna är sprungna ur olika traditioner och detta kan bidra till olika syn för samverkan. Det är också tydligt att lärare och grundlärare i fritidshem tolkar centrala begrepp olika och att detta kan medföra att det kan vara svårt att samverka. Vidare kan en se att olika maktstrukturer bidrar till en icke önskvärd samverkan där ena parten anses stå över den andre.

3. Teoretisk utgångspunkt

Utifrån syftet att bidra med kunskap om hur lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer beskriver begreppet samverkan, vad samverkan är och hur den bör utformas så passade en teori om samverkan. För att kunna analysera det insamlade materialet används som teoretisk utgångspunkt samverkansteori. Vidare använder vi oss av samverkansteori när vi ska titta på vårt empiriska material utifrån en teoretisk synvinkel. Vi kommer att arbeta abduktivt (Patel & Davidsson, 2011). Med detta menar vi att vi inte har en hypotes som vid ett deduktivt arbetssätt. Dock är vi inte helt induktiva

heller eftersom vi utgår från vissa begreppsdefinitioner och ifrån samverkansteori. Vi är dock hela tiden noga med att vara öppna för information från personerna vi intervjuar.

3.1. Samverkansteori

I den här studien utgår vi från att samverkan betyder att vi har ett gemensamt handlande mot ett visst syfte, i det här fallet för att stödja elevernas utveckling och lärande ur ett långtidsperspektiv. Danermark (2000) beskriver samverkan i boken "Samverkan – himmel eller helvete?" inte som ett samarbete mellan två parter utan samverkan innebär att olika personer med skilda utbildningar arbetar mot samma mål. "Samverkan är alltså medvetna målinriktade handlingar som utförs tillsammans med andra i en klart avgränsad grupp avseende ett definierat problem och syfte." (Danermark, 2000, s. 15). Vidare beskriver Danermark (2004) tre delar av samverkan i boken "Samverkan - en fråga om makt". Det är ett samspel mellan två eller flera parter kring något eller någon med ett tydligt mål.

Danermark (2004) menar att det är viktigt att se samverkan ur ett strukturellt perspektiv. Det betyder att samverkan ska handla om organisatoriska förutsättningar, regelsystem och kunskapstraditioner snarare än individfrågor till exempel personkemi. Danermark (2000) beskriver en organisatorisk faktor till varför samverkan inte fungerar. Det kan vara att ledningen tror att när ett samverkansområde uppmärksammas och individer utsetts som ska genomföra samverkan så sköter denna sig själv och skulle den så kallade samverkansgruppen stöta på patrull i samarbetet bollas ansvaret tillbaka på medarbetarna. Han menar istället att det är "ledningens skyldighet att skapa förutsättningarna för samverkan" (Danermark, 2000, s.12). För att ansvaret över en bristande samverkan inte ska falla tillbaka på de enskilda medarbetarna menar han att ledningen måste ha en aktiv roll under hela processen med ett tydligt ledarskap. En ledning som finns till hands för medarbetarna när det uppstår frågor eller andra funderingar i gruppen (Danermark, 2000).

Samverkan kan också ses ur ett relationellt maktperspektiv där makt förklaras som en "egenskap i en relation mellan två aktörer" (Danermark, 2004, s.14) alltså inte en individuell makt. Maktutövning kan ske på olika grunder, till exempel på regelverk, professionens status, kön, ekonomiska resurser, ställning i hierarkin, social kompetens. Vi kommer att fokusera på makt grundad på professionens status där statusen ger samverkansdeltagarna mer eller mindre makt. Det är inte alltid professionens status

överensstämmer med professionens styrka. Med detta menar Danermark att makten som tillskrivs person på grund av yrkestitel eller befattning stämmer nödvändigtvis inte överens med den egentliga makten. För att maktbalans ska uppstå i en samverkan är det av stor vikt att deltagarna känner sig jämbördiga. Status är också något personer tillskriver sig själva, att ha känslan av att tillhöra en profession med mer eller mindre status (Danermark 2004). Det beskriver Danermark (2004) som haloeffekten, kompetensen i en situation är inte det avgörande för graden inflytande en person har utan professionens status väger tyngre.

I fråga om status mellan olika professioner i grundskolans kontext finns det en tydlig hierarki. Hansen (1999) skriver att rektor har högre status än läraren som i sin tur har högre status än grundläraren i fritidshem. Med dessa skillnader i status kan det vara svårt att få till en god samverkan och problem kan uppstå i samverkan mellan de olika verksamheterna.

Samverkan är alltså en gemensam handling mellan två eller flera parter som sker utifrån ett specificerat syfte. Hur, när och var samverkan ska ske behöver inte vara preciserat på förhand, det behöver däremot syftet vara. Om syftet för samverkan inte preciseras innan samverkan inleds försvinner per automatik samverkan (Danermark, 2004). Definitionen av begreppet samverkan beskrivs av SAOL som ett gemensamt handlande utifrån ett visst syfte (SAOL, 2019).

Ett *samarbete* är alltså när två eller fler parter arbetar tillsammans utan egentlig eftertanke eller på förhand avtalat syfte för samarbetet. Samarbete sker dagligen mellan olika individer (Danermark, 2000).

De olika maktfaktorerna som kan påverka hur en samverkan utformas och fungerar är många och i studien ligger fokus på *makt* grundad i olika professionernas status.

4. Metod

Baserat på syftet med vårt arbete, att bidra med kunskap om hur lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer beskriver begreppet samverkan, vad samverkan är och hur den bör utformas utifrån hur det står beskrivet i läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet, Lgr11 (Skolverket 2019) har vi valt att göra intervjuer. Intervjuerna sker med för undersökningen relevanta yrkeskategorier. Att genomföra

kvalitativa, semistrukturerade intervjuer med lärare, grundlärare i fritidshem och rektorer är då lämpligt. Vi vill ge informanterna möjlighet att fritt beskriva hur de tänker kring samverkan genom att besvara ett fåtal frågor (se bilaga 1) och sedermera resonera kring dessa. Eftersom studien är småskalig och genom att vi väljer att intervjua ett fåtal personer för att få en fördjupad förståelse snarare än en stor mängd data är vår studie kvalitativ. Något som också utmärker kvalitativ forskning är alltså att så mycket information som möjligt samlas från ett fåtal informanter (Denscombe, 2018).

4.1. Urval

Informanterna har valts ut med hjälp av ett strategiskt urval det vill säga att en tänker igenom vem/vilka som kan ge oss nödvändiga data innan förfrågan skickas ut. Valet att intervjua lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer innebär att urvalet är kriteriebaserat. Informanterna valdes ut efter vissa kriterier, i detta fall för studiens syfte relevanta yrkeskategorier (Christoffersen & Johannessen, 2015). En förfrågan om deltagande i studien mejlades ut till ett antal skolor i en större stad i Skåne. En skola svarade med positiv respons. Eftersom endast en skola svarade på förfrågan om deltagande via mejl kontaktades ytterligare en skola genom användandet av personliga kontakter. Vi fick då positiv respons även därifrån. Intervjuer genomfördes med två biträdande rektorer, två lärare och två grundlärare i fritidshem på två olika skolor.

4.2. Genomförande

Intervju som metod i vårt arbete är lämpligt då vi vill ha svar på olika yrkesgruppers uppfattning kring ett specifikt ämne. I den semistrukturerade intervjun utgår vi från ett antal förutbestämda frågor (se bilaga 1) men har möjlighet att anpassa följderna på frågorna efter informantens svar men ändå ha en viss struktur på intervjun (Christoffersen & Johannessen, 2015). Intervjun ger informanten möjlighet att formulera sina svar med egna ord och det ger oss möjlighet att gå på djupet med de frågor vi har vilket underlättar när vi senare i arbetet ska analysera datainsamlingen. Samtidigt är det viktigt att vid intervjun tänka på att uppträda neutralt inför informantens svar och att ändå ha viss struktur eftersom vi ville jämföra olika yrkeskategorier. Vi vill ha ett nära samarbete med våra informanter och den egentliga analysen börjar redan under intervjun, datainsamlingen (Denscombe, 2018) och fortsätter sedan vid analysarbetet.

För att säkerställa kvalitet på intervjufrågorna genomfördes en pilotstudie där en grundlärare i fritidshem, som inte deltar i studien, medverkade. Efter pilotstudien valde vi att revidera intervjufrågorna.

Informanterna delgavs vårt missivbrev (se bilaga 2) och intervjuer med två biträdande rektorer, två lärare och två grundlärare i fritidshem genomfördes. Ambitionen var att intervjua en ur var yrkeskategori på de olika skolorna, en F-3 skola och en F-6 skola, och att vi skulle genomföra intervjuerna tillsammans. Den första intervjun genomfördes av oss båda medan de andra intervjuerna delades upp mellan oss. Valet att dela upp intervjuerna mellan oss var en konsekvens av den begränsning av informanter som den rådande pandemin orsakat. Vi genomförde först en intervju tillsammans och delade sedan upp resterande intervjuer på grund av tidsbrist. På grund av rådande omständigheter vi inte kunde påverka, gjordes en gruppintervju med två grundlärare i fritidshem på samma skola. Detta i sin tur gjorde att endast rektor och en lärare intervjuades på den andra skolan.

4.3. Bearbetning av material

Sammanlagt gjordes fem intervjuer med sex informanter. Intervjuerna tog i genomsnitt 20 minuter att genomföra och de spelades in. Av hänsyn till informanterna och deras pressade arbetssituation valde vi att förkorta intervjutiden. Vi anser att intervjutiden var tillräcklig för att ge oss ett underlag för fortsatt arbete. Intervjuerna transkriberades sedan i sin helhet för att få en så bred bild som möjligt. Intervjuerna skrevs ut utan att talspråk ändrades till skriftspråk, detta för att säkerställa att informanternas svar återgavs så exakt som möjligt. Holme och Solvang (1997) menar att det är en viktig faktor i säkerställandet av begriplighet i transkriptionerna. För att få en helhet av transkriptionerna gjordes en helhetsanalys. Det innebär att vi delar in analysarbetet i tre faser: Val av tema/problemområde, formulera de frågeställningar vi vill arbeta med fortsättningsvis, en systematisk analys (Holme & Solvang, 1997, s.141). De transkriberade intervjuerna bearbetades metodiskt utifrån vår frågeställning, vårt syfte och samverkansteori och en preliminär teori utformades. Denna teori prövade vi i analysen av de transkriberade intervjuerna och utifrån analysen utvecklade vi vårt resonemang kring samverkan. Det fanns en risk att vår tidigare erfarenhet av samverkan påverkade vårt analysarbete men eftersom vi var medvetna om detta och öppna för nya resultat anser vi att det inte påverkat vårt arbete (Patel & Davidsson, 2011). Begrepp som makt, samverkan, samarbete och

organisatoriska förutsättningar ur samverkansteori användes för att kategorisera informanternas svar. För att urskilja mönster markerades textrader utifrån förutbestämda färgkoder. Dessa mönster samlades i tabeller som sedan fanns som underlag för analysen. Informanterna tilldelas fingerade namn. Detta för att underlätta arbetet i analysdelen.

4.4. Etiska överväganden

För att säkerställa att vår forskning följer de forskningsetiska principerna använder vi oss av Vetenskapsrådets fyra allmänna huvudkrav (Vetenskapsrådet, 2002). Vi delgav informanterna ett missivbrev (se bilaga 2) där vetenskapsrådets fyra allmänna huvudkrav är förtydligade och anpassade efter vår studies syfte.

4.4.1. Informationskravet

Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte. (Vetenskapsrådet 2002 s.7)

Deltagarna i forskningen informerades om sin roll i forskningen och om villkoren för deltagandet. Vidare informerades de om att deltagandet är frivilligt och att de när som helst kan avbryta deltagandet.

4.4.2. Samtyckeskravet

Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan. (Vetenskapsrådet 2002, s.9)

Samtycke inhämtades från forskningsdeltagarna genom missivbrevet (se bilaga 2). Inhämtande av samtycke bör planeras och övervägas noga så att samtycket inte hotar individskyddskravet. Det innebär att informanterna ska skyddas från obefogad insyn i livsförhållanden. Det får heller inte förekomma kränkningar eller förödmjukelse mot person. Vidare får inte informanterna utsättas för psykiskt eller fysiskt våld.

Forskningsdeltagaren har rätt att avbryta deltagandet när den vill och avbrytandet får inte medföra negativa följder för deltagaren.

4.4.3. Konfidentialitetskravet

Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. (Vetenskapsrådet 2002, s.12)

Vi informerade om tystnadsplikten för att säkerställa konfidentialitet. Alla uppgifter som kan härleda till informanterna i forskningsprojektet dokumenteras på så sätt att de inte går att identifieras. Informanterna informerades om hur personuppgifter hanteras och lagras.

4.4.4. Nyttjandekravet

Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål. (Vetenskapsrådet 2002, s.14)

Uppgifter kring forskningsdeltagarna får ej användas till annat än själva forskningen. Personuppgifter får inte användas för beslut eller åtgärder mot deltagaren utan deltagarens särskilda medgivande. Vi förvarar resultaten på ett sådant sätt att den blir oåtkomlig för utomstående.

5. Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas studiens resultat. Resultatet presenteras genom fyra underrubriker efter hur materialet bearbetats och analyserats och dessa är: Samverkan, makt, organisatoriska förutsättningar och samverkansvisioner.

Innan vi går in på resultatredovisningen kommer här en kort presentation av våra informanter. Informanternas namn är fingerade och vi har valt att använda oss av följande namn: Karin, Moa, Bella, Theo, Malin, och Felicia.

Karin arbetar som biträdande rektor på en f-6 skola där lokaler är anpassade efter den verksamhet som bedrivs i den, och här arbetar även läraren Felicia. Moa i sin tur arbetar som biträdande rektor på en f-3 skola. Fritidshemmet har både lokaler anpassade efter verksamheten men delar också rum med skolan. Bella och Theo arbetar som grundlärare med inriktning fritidshemmet på f-3 skolan tillsammans med läraren Malin.

5.1. Samverkan

För att få ett tydligt svar på vår frågeställning och i underlättande av analysen redovisas informanternas svar utifrån yrkeskategori.

5.1.1. Rektorer

Karin beskriver vad skillnaden mellan begreppen samverkan och samarbete är för henne på följande sätt:

...samarbete är när man lyfter ett bord tillsammans...Samverkan då har man två olika kanske ingångspunkter för att nå samma mål.

Hon utvecklar sitt resonemang vidare genom att förklara att samverkan ska ses som ett gemensamt handlande med målet att skapa en god utbildning för samtliga elever där de olika professionerna eventuellt har skilda ingångspunkter men arbetar mot samma mål.

Båda rektorerna Karin och Moa var överens om att de som arbetar på fritidshemmet behöver ha en klar bild av sin yrkesroll, fritidshemmets uppdrag och vad samverkan står för. För att få en samsyn i fritidshemskollegiet har satsningar på fortbildning på arbetsplatsen genom webbkurser via Skolverket gjorts på den skola Karin är rektor.

För att få en samsyn kring samverkan deltog all personal på den skola där Moa är rektor, i en föreläsning om samverkan från en extern föreläsare. Fritidshemspersonalen arbetade sedan vidare utifrån den föreläsningen.

Moa beskriver samverkan mer som att arbeta i team där man:

identifierar vilka behov som finns hos eleverna för att kunna möta elevernas bästa, där det viktigaste är ju dialogen, dialogen är ju den avgörande där då mellan lärare och fritidspedagog.

5.1.2. Lärare

Malin och Felicia beskriver samverkan som ett samspel och ett samarbete med fritidshemmet där det finns en naturlig övergång, eller en röd tråd, mellan de olika verksamheterna. Att det finns en gemenskap.

Vidare beskriver Malin att samverkan sker under skoldagen i form av arbete med olika workshops i skolämnen eller att grundläraren i fritidshem arbetar med elevnära frågor, till exempel värdegrundsfrågor. Läraren ansvarar för att kunskapskraven i skolämnen

nås medan grundläraren i fritidshem arbetar för att få in elevernas intressen i undervisningen.

och där blir det också en samverkan för att asså när dom tar vid vid intressena och för in de i våra planeringar när vi kör våra lektioner så att vi kan utgå mer ifrån eleverna... och det blir ju absolut det bästa för eleverna också och för resultaten liksom

Felicia beskriver att samverkan kan vara att en jobbar temainriktat där temat under skoldagen avspeglar sig vidare på fritidshemmet eller att fritidshemmet har egna aktiviteter men som har anknytning till läroplanen och de behov barnen har just nu. Hon menar även att samverkan är också den dagliga uppdateringen och återkopplingen mellan verksamheterna. Den dagliga uppdateringen och återkoppling sker dels genom spontana samtal som uppstår mellan kollegor under dagen men även vid överlämningar mellan de olika verksamheterna.

5.1.3. Grundlärare i fritidshem

Bella och Theo beskriver samverkan som att barnen, eleverna, får en så bred och varierad utbildning som möjligt.

Alltså att vi har ju elever som fungerar på så många olika sätt och ju bredare variation ju bredare utbildning eleverna får desto större förutsättningar anser jag att de får...att nå upp måluppfyllelsen och att i förmågor och centralt innehåll också... mmm

Vidare tänker de att samverkan innebär att skolan påbörjas när barnen kommer och slutar när de går hem, ”att man ser hela dan som ett lärande och så...mmm”. Lärande är inte enbart det som sker när skolan börjar utan lärandet sker hela tiden. Att lärandet börjar redan klockan 6.20 på morgonen och avslutas först klockan 18.00 när sista barnet går hem från fritidshemmet.

Båda grundlärarna i fritidshem belyser att samverkan ser olika ut beroende på vilken årskurs en arbetar i. Bella arbetar tätt med läraren i klassrummet utifrån sina olika kompetenser och arbetar då med hela gruppen. Theo plockar ut grupper med elever och har samma lektionsinnehåll under veckan så att alla elever får likvärdig undervisning. Likvärdigheten i detta fall menar Theo att samtliga elever erbjuds lika innehåll. Innehållet i undervisningen utgår från elevgruppens intressen och behov. Att Theo kan bedriva

undervisning på detta sätt förklaras med att han fått tillgång till en lokal under skoltid som används i detta specifika syftet.

å det fick jag... eh... Men det var ju i samtal med lärarna...det är stora grupprum på det här våningsplanet.

Han berättar dock att alla inte har de förutsättningar då det råder lokalbrist generellt på de olika våningarna i huset och att lärarna ”annars vill ju lärarna gärna ha sitt grupprum kopplat till sitt klassrum”.

5.2. Makt

De olika yrkeskategorierna ser olika på samverkan men relaterar förutsättningarna på olika sätt till maktbalansen i skolan. Både lärare och grundlärare i fritidshem beskriver en maktobalans medan ingen av de biträdande rektorerna uppmärksammar detta. Karin beskriver däremot att det kan finnas brister i insikten om varandras uppdrag och att detta i sin tur kan bidra till att den ena parten, i detta fallet läraren, anses mer kompetent.

Theo beskriver att lärarens syn på fritidshemspedagogik och fritidslärares yrkesroll spelar stor roll över hur samverkan utformas. Här beskrivs alltså en maktutövning mellan olika yrkeskategorier där grundlärarens vetande och tyckande anses vara viktigare än grundläraren i fritidshemmets kunskaper.

...blir beroende på vilket team man jobbar med å hur lärarn tycker å vad lärarn förstår eller anser att det liksom, nä, det spelar ingen roll ... så här ska det va

Ytterligare ett exempel över hur maktutövning kan påverka samverkan mellan skola och fritidshem framkom under en intervju med Malin som beskriver att hon tidigare behövt ”säga till” fritidshempersonalen vad den ska göra.

Theo beskrev som vi nämnt ovan att lärarna ”vill ha sitt grupprum kopplat till sitt klassrum”. Även detta visar på att lärarens auktoritet står över grundläraren i fritidshems önskan om en egen lokal och detta bidrar i sin tur till en upplevd stress hos grundläraren i fritidshem som måste ”jaga lokaler” att kunna vara i.

5.3. Organisatoriska förutsättningar

De organisatoriska förutsättningarnas vikt för en god samverkan lyftes upp i intervjun med Karin. Hon lyfte vikten av att skolledningen skapar en organisation som möjliggör och skapar förutsättning för att skapa en god samverkan. Detta kan bland annat göras genom att skapa förutsättning för den gemensamma tiden mellan de olika yrkeskategorierna exempelvis i schemat. Även Bella och Theo lyfte upp vikten av att ha tid för gemensamma diskussioner och samtal. Just organisatoriska förutsättningar för samverkan är ett återkommande tema i samtalet med informanterna. Grundlärarna i fritidshem beskriver en omorganisation på sin skola där bland annat lokalanvändningen ses över för att skapa rum för fritidshemmet och deras behov. Men att alla fritidshem inte har egna lokaler att tillgå på grund av lokalbrist. De båda uttrycker att det är stressande att behöva springa och leta efter lediga lokaler att kunna använda. Theo beskriver att klassrum och tillhörande grupprum anses vara lärarnas och att fritidshemmet inte ges tillträde till grupprummen alla gånger. Detta menar de bidrar till att fritidshemmets undervisning alltid måste avslutas på grund av att någon annan ska använda lokalerna efteråt. De beskriver att ledningen tycker att det är viktigt med en god samverkan men att även om det går framåt finns en önskan om att det skulle gå snabbare "...men man får va nöjd med att det går framåt tycker jag...". Detta kan tolkas som att grundläraren i fritidshem tycker att det går framåt samtidigt som de upplever att ledningen inte är nöjd med förändringstakten. Ett liknande resonemang fördes av den andre grundläraren i fritidshem som uttryckte det som "trasiga kugghjul går också framåt". Detta tolkar vi som hur snabbt det går och vilka metoder kanske inte alltid är precis som ledningen tänkt sig men det uttrycker ändå på sätt och vis en tillförsikt hos personalen.

Både lärare, rektorer och grundlärare i fritidshem på en av skolorna beskriver att det finns schemalagd tid till samverkansfrågor. Tiden upplevs som viktig och tas tillvara av personalen. Tiden för samplanering mellan de olika yrkeskategorierna är däremot svårare att få till stånd om den inte skulle schemaläggas. Bella berättar att det finns en ambition från rektors sida att möten ska vikas för samverkansfrågor men att det kan vara svårt att lösa det organisatoriskt när det är en femparallellig skola, det tar längre tid att planera i en så pass stor verksamhet. Tiden för lärare och grundlärare i fritidshem att samplanera är knapp.

På den andra skolan där Felicia arbetar berättar hon att de dagliga samtalen och återkopplingen kring eleverna sker mer spontant vid överlämningar. Det finns en öppen dialog mellan verksamheterna men ingen tid till samplanering. Hon beskriver att de en gång i veckan går in på grundlärarna i fritidshemmets planering:

då går vi in och lyssnar in och ser vad som kommer hända kanske under nu snart påsk ledigheter, eller om vi har något annat och berätta för dom som är viktigt eller de som är viktigt för oss att ta reda på.

Denna tid är schemalagd utöver de spontana samtal som sker kollegor mellan.

Läraren Malin beskriver att ledningens stöttning är central för att få till en god samverkan. Hon uttrycker ”Att man behöver ha strukturen och den strukturen kan man inte alltid sätta själv i ett team” och hon menar att strukturen för hur samverkan utformas behöver komma från ledningen.

5.4. Samverkansvisioner

De båda lärarna säger att samverkan som den ser ut idag är bra. De uttrycker att lyhördhet och kommunikation är viktigt i en bra samverkan mellan skola och fritidshem. De tycker att det är viktigt att fortsätta ta tillvara på alla kompetenser i arbetet med eleverna. Malin berättar att det ligger mycket arbete bakom den samverkan som finns idag på hennes arbetsplats. De har i arbetslaget provat sig fram och med god kommunikation och ledningens stöttning har de hittat en modell som fungerar bra. Felicia önskar fler anställda på fritidshemmet med adekvat utbildning. Hon menar att det skulle öka kvaliteten på verksamheten och ytterligare bidra till elevernas utveckling.

Rektorerna har en vision där nyttan av olika kompetenser i skolan blir tydlig och där det finns en respekt för varandras kompetenser. Karin menar:

Så att jag vill ju att fritidspedagogiken ska bli mer levande under skoldagen och mhh, jag tror att fritidspedagogiken kan bidra jättemycket med att nå elever som kanske annars är svåra att nå

Karin beskriver att det är viktigt med en organisation som stärker samverkan och att skolledningen är insatt i verksamheten och skapar möjligheter för gemensamma diskussioner och den gemensamma tid man behöver.

Moa uttrycker att grundläraren i fritidshemmets grunduppdrag är värdegrundsfrågorna men att verksamheten är så ny att de fortfarande är i en experimentfas. Hon känner att ”wow här kan vi bygga värsta bästa” och att det finns en ”nybyggaranda” i huset där personalen prövar sig fram i samverkan. Detta eftersom skolan är relativt nybyggd och att rutinerna inte sitter i väggarna utan rutiner och verksamheter kan byggas upp från grunden. Det viktiga är att kontinuerligt utvärdera den verksamhet som finns och titta på vad som fungerar, vad fungerar inte, varför är det så och hur ska vi gå vidare. Moa beskriver att det är viktigt med flexibilitet och att det inte ska vara främmande att gå in i varandras verksamheter när behov finns.

Bella och Theo har olika visioner om hur samverkan skola fritidshem skulle kunna se ut. Bella vill se en längre skoldag där eleverna, i olika grupper, är på fritids under skoldagen. På det sättet skulle det bli ett större team kring barnen och det skulle bli ett tydligare heldagslärande. Den verksamheten tillsammans med rastaktiviteter skulle vara samverkan.

Theo kunde se att fritidspedagogiken är framtidspedagogiken och att det i skolan kommer att vara viktigt att arbeta med förmågor som kommunikation, samarbete, kritiskt tänkande och kreativitet. Dessa förmågor skulle implementeras i de vanliga skolämnena och i den resan är det viktigt att grundlärarna i fritidshem är med, menar han.

Bella och Theo var överens om att grundlärarna i fritidshem skulle ha en naturlig plats under skoltid och att samverkan inte får vara beroende av vilket team en arbetar i och vad läraren tycker. De var också noga med att poängtera att i samtal och diskussioner om samverkan är det bara fritids som ska samverka med skolan, sällan tvärtom.

6. Sammanfattande analys av resultat

I detta avsnitt analyseras resultatet med utgångspunkt i samverkansteori.

6.1. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på samverkan

Utifrån de resultat vi fått fram kan vi se att Danermarks (2000) beskrivning över vad samverkan är stämmer väl överens med vad en del av våra informanter ansåg om begreppet samverkan. Han menar, som tidigare nämnts, att samverkan är ett gemensamt handlande mot samma mål men med olika ingångspunkter. Skolledarna och grundlärarna

i fritidshemmet var överens om att samverkan innebär att en strävar mot samma mål men arbetar på olika sätt mot målet. Lärarna har däremot en annan syn på vad samverkan är och den stämmer inte helt överens med Danermarks syn. Lärarna ansåg att samverkan istället var ett samarbete där grundlärarna i fritidshemmet bidrar till att det finns en ”röd tråd” mellan verksamheterna genom att exempelvis arbeta tematiskt i och mellan de olika verksamheterna. Detta samarbete skulle däremot ske utifrån varje elevs bästa med deras intresse i fokus.

Att kunskaper kring fritidshemspedagogiken inte finns hos alla kollegor lyfter Felicia upp som bidragande orsak till varför samverkan inte är optimal. Felicia beskriver i sin intervju att hon önskar mer personal med adekvat utbildning på fritidshemmet för att stärka kvaliteten i verksamheten.

6.2. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på makt

Av informanternas intervjuer framgick det att både lärarna och grundlärarna i fritidshemmet var dem som lyfte fram och beskrev olika maktutövnings situationer i den dagliga verksamheten. Skolledarna beskrev aldrig specifikt att samarbetet och samverkan kan påverkas av exempelvis olika hierarkier. En av skolledarna lyfte däremot fram att bristen av insikt i varandras yrkeskunskaper i sin tur kan bidra till att den ena parten anses mer kompetent.

Att skolans värld är hieratiskt uppbyggd nämner Hansen (1999) och att detta påverkar samarbete och samverkan nämner Danermark (2004) och beskriver denna som haloeffekten. Att en yrkeskategoris kompetens inte är avgörande i vissa situationer utan det är professionens status som istället väger tyngre. Detta beskriver Munkhammar (2001) genom att under skoltiden blir skoldisursen den som dominerar och fritidslärarna anpassar istället sin egen undervisning efter lärarnas tyckande. Ett exempel på hur makt utövas i samverkan beskrivs av en grundlärare i fritidshemmet som att lärarens tyckande står i vägen för fritidspersonalens kunnande i vissa situationer. Detta visas i intervjun med Felicia där hon tidigare ”behövt säga till” vad fritidsläraren ska göra i klassrummet. Detta kan vara en form av maktutövning där lärarens agenda anses viktigare än vad fritidslärarens agenda är. Detta visar än en gång att i klassrummen är det lärarna som har mandat till lärandet och kunskapen och fritidshemmets uppdrag får stå tillbaka. Detta kan förklaras med att hierarkin i skolans värld är så pass stark att läraren anses som mer

kompetent och har företräde framför fritidspersonalens kompetens. Detta kan i sin tur förklaras med brister i organisationen som sätter käppar i hjulet för exempelvis samplanering mellan yrkeskategorier. Saknaden av denna kan bidra till läraren anser sig ha störst kunskap kring vad eleverna behöver och tar helt sonika den makten i och med den hierarkiska organisationen som skolan är.

Ett annat exempel på maktutövning visas i informanternas svar där lokaler anses "tillhöra" lärarna och att fritidshemmet inte ges tillträde för att kunna bedriva sin verksamhet i tillräcklig utsträckning.

6.3. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på organisatoriska förutsättningar

Sett ur ett samverkansteoretiskt perspektiv är den organisatoriska faktorn viktig för att samverkan ska fungera. Danermark (2004) beskriver att för att få till samverkan måste det finnas en organisation som möjliggör det. Hans tankar kring en fungerande samverkan stämmer väl överens med de både rektorernas bild över att organisationen är viktig för en god samverkan. Att organisationen är av stor vikt lyfter även läraren Malin upp och beskriver betydelsen av en närvarande ledning som sätter ramar och struktur för samverkan på följande sätt "Att man behöver ha strukturen och den strukturen kan man inte alltid sätta själv i ett team".

De olika yrkeskategorierna syn på att samverkanstid är svår att få till beskriver Danermark (2004) som att det tar tid att samverka. Vidare beskriver han att tiden till samverkan behöver tas från den ordinarie verksamheten och det är därför av vikt att hitta former för samverkan som fungerar i det långa loppet. Att helt enkelt göra prioriteringar i verksamheten för att få till den tiden som behövs.

De båda grundlärarna i fritidshemmet nämner i sin intervju att bristen på lokaler och den ständiga jakten på lediga lokaler påverkar arbetet och undervisningen i fritidshemmet negativt. Detta eftersom arbetet alltid behöver avslutas och de kan inte lämna kvar saker att arbeta vidare på vid annat tillfälle. Detta visar än en gång att den organisatoriska faktorn för en god samverkan påverkar arbetet för samverkan mellan skola och fritidshem. Tillgången till lokaler är således även en organisatorisk fråga. Rektorerna nämner inte den upplevda bristen på lokaler i sina intervjuer.

6.4. Analys utifrån olika yrkeskategoriers syn på samverkansvision

Danermark (2000) beskriver att samverkan är när personer med skilda utbildningar arbetar mot samma mål. Det kan beskriva de båda biträdande rektorernas vision för samverkan. De vill att de olika yrkeskategoriernas kompetenser ska respekteras och tas tillvara i undervisningen i skolan. Karin beskriver att skolledningen har ett ansvar i att skapa en organisation som stärker samverkan och det är också något som Danermark (2004) säger när han påpekar att det är viktigt att se samverkan ur ett strukturellt perspektiv. Lärarna menar på att samverkan som den ser ut idag är bra och inte behöver genomgå någon stor förändring. En av dem menar att visionen är nådd, genom hårt arbete, kommunikation och ledningens organisation. De båda grundlärarna i fritidshem delar till skillnad mot lärarna en vision om en förändrad skola där grundläraren i fritidshem och fritidspedagogiken har en naturlig plats under skoldagen. De har olika vägar att nå målet men båda var överens om att en förändring är önskvärd även om både Bella och Theo beskriver att samverkan som den ser ut idag fungerar. De uttrycker också att samverkan aldrig får vara beroende på vilket team en arbetar i och vad läraren tycker, eller som Danermark (2004) skriver att samverkan ska handla om kunskapstraditioner snarare än till exempel personkemi. Vidare menar Danermark att strukturella och organisatoriska villkor kan få det att verka som om det är individuella problem när samverkan inte fungerar istället för den verkliga orsaken.

7. Diskussion

Syftet med vårt arbete var att undersöka hur lärare, grundlärare i fritidshem och skolledare beskriver begreppet samverkan, vad samverkan är och hur den bör utformas, utifrån hur det står beskrivet i läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet, Lgr11 och vi ställde oss frågorna: Hur beskriver lärare, grundlärare i fritidshem och biträdande rektorer begreppet samverkan mellan skola och fritidshem? Och skiljer sig svaren åt beroende på yrkeskategori?

Resultatet av vår studie visar att de olika yrkeskategorierna har skilda åsikter och tankar kring begreppet samverkan. Rektorer och grundlärare i fritidshemmet har en syn på samverkan som överensstämmer med Danermarks benämning av begreppet. Danermark (2004) beskriver, som tidigare nämnts, att samverkan är ett gemensamt handlande mot ett

mål. Lärarna ser däremot samverkan mer som ett samarbete mellan kollegor där målet inte behöver vara lika mellan de olika yrkeskategorierna. Vi tror att många lärare delar denna syn över vad samverkan innebär och att det är en bidragande orsak till varför det kan vara svårt att samverka mellan skola och fritidshem.

Att resultatet mellan de olika yrkeskategorierna skiljer sig åt tror vi också kan bero på att lärarna inte har tillräcklig kunskap om fritidshemmet och dess uppdrag. Att bristen av kunskap för den andres yrkesroll och kompetens bidrar till att det kan vara svårt att samverka lyfter Hansen (1999) och Hjelte (2005) i sina avhandlingar. Detta kan vara en orsak till den maktobalans som råder mellan de olika yrkeskategorierna. Hjelte (2005) beskriver en linjär kommunikation mellan lärare och grundlärare i fritidshem i samverkan där lärarens behov utifrån en skolkontext blir rådande. Läraren förmedlar vad som ska läras och när det ska läras. Detta kan vi se i resultatet av vår undersökning när en av lärarna beskriver att hon tidigare behövt säga till grundläraren i fritidshem vad denne ska göra. Grundlärarna i fritidshem uttrycker att de i sin yrkesroll ska ha en naturlig plats under skoltid där fritidspedagogiken ska vara en del av undervisningen. Munkhammar (2001) såg redan 2001 att lärare och grundlärare i fritidshem arbetar utifrån olika traditioner och olika diskurser och när de olika yrkeskategorierna arbetar utifrån att sin diskurs är den rätta uppstår samarbetsvårigheter. Det leder ofta till att skoldiskursen blir den rådande och grundläraren i fritidshem anpassar sin undervisning efter det. De rektorer som vi intervjuat har varit väl förtrodda med fritidshemmet och dess uppdrag och de båda arbetar för att lyfta fram fritidshemspedagogiken under skoldagen.

En lärare menade att kvaliteten på undervisningen skulle höjas om personalen som arbetar inom fritidshemmen har adekvat utbildning. Att bristen på utbildad personal i fritidshemmen generellt bidrar till att kvaliteten blir sämre håller vi med om då viktiga insikter och didaktik i det pedagogiska arbetet då eventuellt saknas trots att tanken hos den enskilde pedagogen kan vara god. Med detta menas att verksamma pedagoger utan utbildning i skolan eventuellt bedriver undervisning som inte är evidensbaserad eller förankrad i läroplanen. Undervisningen sker istället utifrån den enskilde pedagogens intresse och tyckande om vad som ska genomföras i verksamheten. Pihlgren (2015) beskriver att bristen på personal med utbildning bidrar till brister i att tolka det egna uppdraget och det stämmer väl överens med lärarens tankar kring att adekvat utbildning bidrar till höjd kvalitet.

Vidare beskriver fritidshemmets personal att det är problematiskt att inte ha tillgång till egna lokaler. Fritidshemmets undervisning måste alltid avslutas på grund av att det inte finns lokaler att tillgå där material och icke färdiga produkter kan ligga framme. Det är såklart problematiskt för en verksamhet att inte ha tillgång till egna lokaler där saker kan förvaras och sparas. Att inte ha egna lokaler gör också att grundläraren i fritidshem hamnar i klassrummet under skoltid vilket kan leda till en undanskymd position. Grundläraren i fritidshem får rollen som resurs snarare än att hen får möjligheten att arbeta med fritidspedagogik som tanken med samverkan kan vara. Den kompetens som finns tas inte tillvara på. Att på en organisatorisk nivå lösa lokalfrågan för fritidshemmets personal menar vi hade gjort att samverkan mellan skolan och fritidshemmet hade utvecklats i positiv riktning. Ingen av de båda rektorerna pratar om den upplevda lokalbristen sett från fritidshemmets perspektiv. På den skola där Karin är rektor har fritidshemmet tillgång till egna lokaler både under skoltid men även under fritidshemstid. På skolan där Moa är rektor ser det lite olika ut beroende på vilken årskurs en samverkar i. Fritidshemmet har egna lokaler men det är fler klasser som delar på de rummen och tillgången till dessa lokaler varierar.

Fritidshemmet har innefattats av läroplanen sedan 1998 och haft ett eget kapitel i just läroplanen, lgr11, sedan 2016, ändå visar vår studie att det inte finns någon samlad bild av vad samverkan skola fritidshem betyder. Analysen visade också att lärarna i vår studie var nöjda med samverkan som de utformat den idag. Grundlärarna i fritidshem kände att samverkan i dag fungerade men hade en vision om förändring där fritidspedagogiken får ta mer plats i den traditionella skolundervisningen. Hansen och Orwehag (2015) beskriver hur skolan och fritidshemmet kommer från olika lärotraditioner där skolan står för ett formellt kognitivt lärande. Fritidshemmet har en lärotradition där det informella lärandet i en social kontext står i fokus. Hur ska fritidspedagogiken ta den platsen i den traditionella skolundervisningen? Vi tror att det är viktigt att skolledningen är lyhörd inför sin personal och att de tar tillvara på de tankar kring samverkan som finns i personalgruppen. För ett helhetstänk kring eleverna är samverkan en förutsättning. Om olika yrkeskategorier i skolan ser eleverna från olika vinklar och utifrån olika lärokontexter ger det ett optimalt lärande där eleven verkligen står i fokus, vi får ett heldagslärande.

Resultatet för vår studie visar även på att inte särskilt mycket har ändrats om man jämför resultatet med den tidigare forskningen som finns för det valda området. Likt Pihlgrens

beskrivning av samarbetet mellan skola och fritidshem som ”på många ställen varit trasligt” (2017, s.132) beskriver en av grundlärarna i fritidshemmet om samverkan ”även trasiga kuggjul går framåt”. Detta visar på att trots att det redan tidigare funnits kunskap om att det finns bekymmer i både samarbete och samverkan men att det inte har gjorts tillräckligt för att stävja problemen. Vidare finns det fortfarande en syn hos grundlärarna i fritidshemmet att lärarnas status är högre och därmed även makten under skoltiden. Med detta menas att lärarnas tyckande i vissa fall går framför grundläraren i fritidshemmets kompetenser. Här ser vi även en koppling till tidigare forskning som visat på de olika maktstrukturerna som finns i skolans värld som nämnts tidigare.

För att komma till rätta med dessa samarbets- och samverkans svårigheter, menar vi, behöver fritidshemmet kompetenser lyftas upp och få en högre status i skolvärlden. Lärarkåren behöver få kunskap i fritidshemmets uppdrag och läroplan då tidigare forskning visar på brister i kunskap när det gäller varandras olika verksamheter.

7.1. Vidare forskning / forskningsdiskussion

Samverkan mellan skola och fritidshem som forskningsämne är väldigt intressant. Att förkovra sig och ytterligare forska vidare tror vi skulle bidra till en större förståelse för begreppet samverkan mellan skola och fritidshem. Ämnet är stort och för att få en mer generell bild över vad samverkan innebär och vilka orsaker som eventuellt försvårar samverkan mellan de olika parterna hade fler intervjuer behövts genomföras och på fler än två skolor. Att i vidare forskning enbart fokusera på maktstrukturers inverkan över samverkan mellan skola och fritidshem tror vi hade varit särskilt intressant.

7.2. Metodkritik

Vårt metodval som användes för att genomföra studien har varit välfungerande. Att använda intervjuer som metod var rätt val för att komma fram till de resultat som vi förväntat oss. De intervjufrågor som vi ställde informanterna gav dem möjlighet att svara fritt och resonera kring begreppet samverkan och eventuella samarbetssvårigheter. Valet att spela in intervjuerna gjorde att vi efter genomförd intervju kunde gå tillbaka och lyssna igen på de svar som våra informanter gett. Att dessutom transkribera intervjuerna gjorde att vi fick möjlighet att gå på djupet och analysera informanternas svar på ett annat sätt än om vi enbart skrivit ner svaren vid intervjuerna.

Samverkansteori överensstämmer med vår förförståelse av samverkan mellan skola och fritidshem. Det medförde att resultatet av analysen var föga överraskande och stämde väl överens med resultat från den forskning vi redogjorde för i forskningsgenomgången. Hade vi utgått från en annan teori, till exempel ramfaktorteorin som bygger på att det finns externa faktorer som personalen i skolan inte kan påverka men som ändå styr hur verksamheten utformas, hade våra resultat kanske visat andra faktorer som kan påverka samverkan mellan olika verksamheter.

Under arbetet med vårt examensarbete bröt en pandemi ut och detta har såklart påverkat oss alla på olika sätt. Under de rådande omständigheter som varit under tiden vi skrivit vårt examensarbete stötte vi på ett mindre hinder i hur vi behövde genomföra två av våra intervjuer. Dessa två intervjuerna fick slås ihop till en. Vi tror och menar att detta inte på några sätt har påverkat resultatet för studien. Att genomföra intervjuer med mer än en person åt gången bör istället ses som tillgång då samtalet mellan parterna blir mer dynamiskt och att samtalet får ett annat djup. På grund av tidsbrist fick vi även ta beslutet att dela upp intervjuerna mellan oss istället för att genomföra dem tillsammans. Detta menar vi har inte heller påverkat resultatet för studien eftersom vi ställt samma frågor och försökt förhålla oss neutrala inför informanternas svar.

Vi menar att resultaten av vår studie har analytisk och teoretisk relevans, trots att resultaten i en sån liten studie inte är generaliserbara. Relevansen består av att en fördjupad förståelse för begreppen samarbete, samverkan och makt kan vara av betydelse för hur arbetet kan bedrivas mellan lärare och fritidshemslärare på andra skolor.

Referenser

Brinkkjær, U. & Høyen, M. (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Danermark, B. (2000). *Samverkan - himmel eller helvete?: [en bok om den svåra konsten att samverka]*. Stockholm: Gothia.

Danermark, B. (2004). *Samverkan - en fråga om makt*. Örebro: Läromedia

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Hansen M. (1999). *Yrkeskulturer i möte Läraren, fritidspedagogen och samverkan*. (Phd dissertation). Göteborg. Hämtad 20191112 från:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/7609/1/gupea_2077_7609_1.pdf

Hjelte, J. (2005). *Samarbete i gränsland: Om relation och kommunikation i samarbete mellan skola och barnomsorg*. Doktorsavhandling. Umeå: Umeå universitet hämtad 20191117 från: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:144014/FULLTEXT01>

Holme, I.M. & Solvang, B.K. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. (2., [rev. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur

Levin, Hjärdis. (u.å). Riksarkivet, *Anna W Retzius (Hierta-)* hämtad 20200202 från: <https://sok.riksarkivet.se/Sbl/Presentation.aspx?id=6600>

Munkhammar, I. (2001). *Från samverkan till integration-Arena för gömda motsägelser och förgivet tagna sanningar En studie av hur förskollärare, fritidspedagoger och lärare formar en samverkan*. (Phd dissertation). Luleå. Hämtad 20191112 från:

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:990355/FULLTEXT01.pdf>

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (4., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Pihlgren, A.S. (red.) (2015). *Fritidshemmet och skolan: det gemensamma uppdraget*. Hansen Orwehag M *Fritidshemspedagogiken och skolan* sid 41-65. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Pihlgren, A.S. (2017). *Fritidshemmets mål och resultat: att planera och utvärdera*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Rohlin, M. (2012). *Fritidshemmets historiska dilemman: en nutidshistoria om konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

SAOL, *Svenska akademins ordlista*, hämtat 20191117 från: <https://svenska.se/saol/>

Skolinspektionen (2010), *Kvalitet i fritidshem* hämtad 20191111 från:

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationsok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2010/fritidshem/rapport-kvalitet-fritidshem.pdf>

Skolverket (2014), *Allmänna råd för fritidshem* hämtad 20191112 från: <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3301>

Skolverket (2016), *Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del* hämtad 20191112 från: <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3720>

Skolverket. 2019. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Hämtad 20191112 från:

<https://www.skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2019/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet-reviderad-2019>

Vetenskapsrådet (2002), *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, hämtad 20191114 från: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilagor

Bilaga 1

Intervjuguide

Samverkan beskrivs i svenska akademins ordlista som att två eller fler parter har ett gemensamt handlande utifrån ett visst syfte.

I vår läroplan står det att skolan och fritidshemmet ska samverka med varandra för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Lärare och grundlärare i fritidshem ska utbyta kunskaper och erfarenheter samt information för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.

Frågor:

- 1) Hur skulle du beskriva vad samverkan mellan skola och fritidshem betyder?
- 2) Upplever du att ni har en samverkan mellan fritidshemmet och skolan på din arbetsplats?
 - a) **Ja**- Kan du beskriva hur den samverkan ser ut?
 - b) **Nej**- Varför inte?
- 3) Om du kunde ändra på samverkan som det ser ut idag, hur skulle du då vilja att det fungerar?
 - a) **Om du vill ändra**- Varför vill du att samverkan ska fungera just så?
 - b) **Om du är nöjd**- Vad är det som gör att samverkan fungerar bra?
- 4) Är det något du tänker att vi bortsett från och vill lägga till?

Bilaga 2

Förfrågan om deltagande i studie om samverkan

Samtyckesblankett

Vi heter Tilda Asplund och Johanna Ekdahl och vi läser vår sista termin på högskolan Kristianstad där vi kommer att examineras som grundlärare med inriktning fritidshem. Vi har påbörjat vårt examensarbete där vi vill undersöka hur begreppet samverkan tolkas av olika yrkeskategorier inom skolväsendet. Sex intervjuer kommer att genomföras med lärare från grundskolans tidigare år (1–3), grundlärare med inriktning fritidshemmet och rektorer. Anledningen till att vi har valt att intervjua både lärare och skolledare beror på att samverkan rör samtliga yrkeskategorier.

Vi träffas vid ett tillfälle under våren -20 för att genomföra en intervju. Denna beräknas ta mellan 30–60 minuter och kommer spelas in.

Vi har kommit fram till att under inspelningarna inte använda oss av personnamn och i text använda fingerade namn i nedtecknandet av intervjuerna med informanterna. På detta sätt kommer inte informanterna kunna identifieras i vår studie. Inspelningarna kommer förvaras i en lösenordskyddad dator. Vi förhåller oss till de forskningsetiska principerna vilket innebär att deltagandet är frivilligt och ni har rätt att avbryta er medverkan när som helst.

Vår data kommer enbart att användas i forskningsändamål och materialet kommer att förstöras inom ett år från det vi blir examinerade.

Efter vi sammanställt resultatet från vår studie delar vi den gärna med er som varit med och bidragit. Vårt arbete kommer även att publiceras på nätet i sökmotorn DiVA.

Studentens underskrift: _____

Studentens underskrift: _____

Informantens Underskrift: _____

Ort och datum: _____

Studenter

Tilda Asplund

Johanna Ekdahl

XX

XX

Handledare

Hilma Holm